

945 1. Beh. af Lovf. ang. n. Best. om Borger- og Almueskolen. i Kjøbst. og p. Landet. 946

os kun skifter Lovd om de Spører, der ere nedlagte i det menige Folk, men ikke Spor af, end ikke et Sempe's Korn af Tro paa, at det Gode og Vilde i Folket skal føre til Seir i Fremtiden. Det er min Grund, hvorfor jeg ikke tror paa den ærede Minister som Fremtidsmand. — Det er blevet ytret, at det er for meget at forlange, at enkelte Medlemmer skulde fremkomme med selvstændige Skolelovsforslag, og at der ingen Udsigt var til, at et saadant kunde blive gennemført. Jeg skal for mit Vedkommende indrømme, at jeg har en almindelig Portion Dumbhed; men jeg er ikke saa dum, at jeg tror om mig selv, at jeg skulde være i Stand til blot tilnærmelsesvis at fremstille Grundtanterne til en Udning af Skolevæsenet, der skulde kunne gaa igennem. Jeg kommer imidlertid tilbage til, at de Mand, der gaa i Spidsen for en vis Retning, og som Ingen vil falde paa at fratjende Dygtighed og Evne til at sætte noget Saadant frem, maa have en vis Forpligtelse i saa Henseende, men at der dog ikke er fremkommet saadanne Grundtanter. I det jeg har fratragt mig enhver formastelig Tanke om i min egen Uddannelse at være i Stand til at fremføre noget Saadant, har jeg dog ved at overvære Forhandlingerne i Thinget faaet det Indtryk, at Sagen, hvis man havde nogle Grundtanter, nok kunde tænkes at komme videre, og jeg har ikke opgivet Saadet om, at den høitærede Minister kunde vise en vis Jøielighed og Bøielighed i den Retning. Jeg har saaledes f. Ex. tænkt mig, det kunde blive vedtaget, at den Ret og Forpligtelse, som Staten ifølge Afdg. 29de Juli 1814 har til at sørge for Ungdommens Undervisning, rent bortfaldt, hvorimod det for Fremtiden maatte være Forældrenes Pligt selv at sørge for deres Børns Undervisning, naturligvis med en Forpligtelse til at lade dem faae Undervisning i de almindelige Skolefundsfaber fra det 7de til det 14de Aar. Jeg antyder kun dette som et Grundlag for, hvad jeg vilde komme ind paa. Dernæst tror jeg, at det, efter hvad jeg har kunnet mærke paa Stemningen, i Særdeleshed har været en Torn i Diet — og jeg skal indrømme, at det ogsaa har været det for mig — at Lovforslaget bibeholder det langskolede sorte Ulsyn, for at bruge et spørgsfuldt Udtryk. Jeg faae hellere end gjerne, at vi fik dette geistlige Ulsyn afstøffet, men lad os da vedtage en Lov, der dømmer det geistlige Ulsyn til Ophævelse og derimod indfører et Ulsyn, som for det Første bestaar af en Skolekommission for hver Kommune, valgt ved almindelig Stemmeslæthed af samtlige Forældre i

14de Januar.

Kommunen; lad os dernæst faae en Skoleinspektør for hvert Amt, valgt f. Ex. af Amtsrådet ved Delegerede fra samtlige Sogneraad i Amtet, og lad os lomme disse Skoleinspektører efter Omstændighederne, saaledes som man kan blive enig derom, og som Lovgivningen nærmere kan bestemme. Lad os endelig faae en Skoledirektør, som udværgnes af Kongen og lønnes af Staten. Jeg kunde for mit Vedkommende gaa ind paa et saadant Ulsyn. Jeg kunde ogsaa, for endnu at antyde en anden Tanke, gaa ind paa, at hvis f. Ex. $\frac{1}{4}$ af de skolegøende Børn i en Kommune søgte Friskolen, havde Forældrene til disse Børn Ret til at fordre den offentlige Sogneskole nedlagt og dens Indtægter og Midler benyttede i Friskolens Tjeneste. Jeg mener ogsaa, at vi ligeledes som Grundlag for den fremtidige Ordning burde vedtage, at der, jeg vil ikke sige paa Finansloven, men med Rigsdagens Samtykke, af de separate Fonds, som særlig ere henlagte til Oplysningens Fremme, kunde bevilges f. Ex. indtil 100,000 Rbd. til Understøttelse af Friskolelærere eller i det Hele til Oprettelsen af Friskoler; jeg mener nok, at man kunde gaa ind paa en saadan Tanke. Dersom det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgfreds (S. A. Hansen), der jo væsentlig er fremtraadt som Talsmand for denne Retning, var fremkommet med saadanne Hentydninger, og dersom han havde sagt, at han og flere med ham vare parate til i det Dieblit, Loven negtedes Overgang til 2den Behandling, at fremkomme med et Lovforslag, der gik i de antydede Retninger, siger jeg, at jeg godt turde gaa med til at negte Overgangen uanset Ministerens Stilling. — Dette er egentlig, hvad jeg kan have at fremføre i Dag. Jeg tror som sagt ikke, at der skal tages politiske eller konstitutionelle Hensyn med i Betragtning. Hovedgrunden, hvorfor jeg, som jeg for erklærede, vil stemme for Lovforslagets Overgang til 2den Behandling, er den, at der kan komme Noget frem, som kan foreligge for det danske Folk, saaledes at dette kan se, at Rigsdagen ikke vilde give Folket Stene for Brød, naar det forlangte en Ordning af Skolevæsenet.

Kjer. Jeg skal i Dag fatte mig kort, idet jeg igaar hovedsagelig kun begjærede Ordet for at gøre en kort Bemærkning, dengang der fandt en Forhandling Sted mellem den ærede Minister og det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgfreds (S. A. Hansen). Jeg blev paa en vis Maade blandet